

MINISTERSTWO
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Sekretarz Stanu
Stanisław Szwed

DRP.XI.0702.1.2016.AO

Warszawa, 15 czerwca 2016 r.

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 21.06.2016.
nr 2979 podpis. *[signature]*

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 22.06.2016.
nr 3872 podpis. *[signature]*

Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Stanisław Szwed

W związku z oświadczeniem w sprawie zatrudniania pracowników z Ukrainy i ewentualnych skutków dla polskich pracowników, złożonym przez Pana Krystiana Probierza, Senatora RP, podczas 17. posiedzenia Senatu w dniu 12 maja 2016 r., przekazanym pismem BPS/043-17-346/16 z dnia 30 maja 2016 r., uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej systematycznie monitoruje napływ migrantów zarobkowych na polski rynek pracy, aczkolwiek wobec obecnych systemów zbierania danych nie jest możliwe precyzyjne określenie liczby faktycznie pracujących w danym momencie cudzoziemców. Liczba obywateli Ukrainy pracujących w Polsce rośnie od lat, z silnie zwiększoną dynamiką od końca 2013 r., w związku z kryzysową sytuacją w tym kraju, a także poprawiającą się sytuacją w Polsce i wchodzeniem na rynek pracy roczników niżu demograficznego. Obywatele Ukrainy mogą korzystać z uproszczonej procedury dostępu do rynku pracy, wprowadzonej w 2006 r., która przewiduje, że podmiot powierzający pracę cudzoziemcowi do 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy jest zwolniony z konieczności uzyskania zezwolenia na pracę pod warunkiem zarejestrowania w powiatowym urzędzie pracy oświadczenia o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi. To najpopularniejsza obecnie procedura legalizacji pracy przez obywateli Ukrainy. Liczba zarejestrowanych oświadczeń wzrosła pomiędzy 2013 a 2015 r. o ponad 230% w skali kraju (w przypadku powiatu gliwickiego wzrost ten wyniósł 126%).

Patrząc w skali makro zatrudnienie cudzoziemców w Polsce przynosi korzystne efekty. Pozwala na uzupełnianie coraz częstszych – w warunkach zmniejszającej się z roku na rok liczby osób w wieku produkcyjnym – niedoborów na rynku pracy. Niektóre segmenty polskiej gospodarki – jak choćby producenci owoców – są w całości zależne od możliwości pozyskania pracowników z Ukrainy. Obywatele Ukrainy często podejmują prace w zawodach deficytowych jak np. kierowcy samochodów ciężarowych czy spawacze. Warto też podkreślić, że obywatele Ukrainy wydając część pieniędzy w Polsce zwiększają produkt krajowy brutto, a poprzez odprowadzanie składek na ubezpieczenia społeczne i podatków, przyczyniają się równoważenia finansów publicznych. Nie należy również zapominać, że wzrostowi zatrudnienia cudzoziemców w ostatnich latach towarzyszył konsekwentny spadek bezrobocia, które obecnie jest na najniższych poziomach od ponad 20 lat. Udział cudzoziemców w polskim rynku pracy wciąż pozostaje na niewielkim – według szacunków ok. 1-2% - poziomie, w porównaniu do średniej państw OECD (ok. 12%).

Tym niemniej, przy dużym wzroście zatrudnienia cudzoziemców, rośnie ryzyko pojawiania się niekorzystnych zjawisk na niektórych lokalnych rynkach pracy. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie lekceważy tego zjawiska. Systematycznie analizowane są zarówno dane statystyczne, jak i napływające sygnały o możliwych niekorzystnych trendach. Podejmowane są także działania, które mogą zmniejszać ryzyko występowania negatywnych skutków zatrudniania cudzoziemców w Polsce.

W istniejących przepisach, zawarte są już regulacje mające minimalizować ryzyko pojawiania się niekorzystnych konsekwencji zatrudniania cudzoziemców. W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz. U. z 2016 r., poz. 645 z późniejszymi zmianami) oraz w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. *o cudzoziemcach* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1650 z późniejszymi zmianami), przewidziano, że jednym z podstawowych warunków wydania zezwolenia na pracę typu A (dla pracodawców mających siedzibę na terytorium RP) lub zezwolenia na pobyt czasowy i pracę jest wykazanie, że pracodawca nie może znaleźć odpowiednich kandydatów do pracy na lokalnym rynku pracy. Potwierdzone jest to informacją starosty właściwego ze względu na główne miejsce wykonywania pracy przez cudzoziemca o braku możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych pracodawcy w oparciu o rejestry bezrobotnych i poszukujących pracy lub o negatywnym wyniku rekrutacji. Wymagane jest również, by wysokość wynagrodzenia cudzoziemca nie była niższa niż wynagrodzenie pracowników wykonujących pracę porównywalnego rodzaju lub na porównywalnym stanowisku.

W przypadku oświadczeń, będących wyjątkiem od konieczności uzyskania zezwoleń na pracę, brak jest powyższych regulacji. Należy jednak podkreślić, że ten uproszczony dostęp do rynku pracy dotyczy pracy do 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy. Mając na uwadze m.in. ochronę lokalnych rynków pracy, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej wydało w maju ubiegłego roku wytyczne dla powiatowych urzędów pracy w sprawie rejestracji oświadczeń. Podkreślono w nich m.in., że zadaniem powiatowego urzędu pracy jest dbanie o lokalny rynek pracy, w szczególności poprzez unikanie jego destabilizacji. Stąd w przypadku wystąpienia jaskrawego ryzyka wywołania negatywnych konsekwencji na lokalnym rynku pracy (np. poprzez rejestrację oświadczeń, w zawodach w których zarejestrowanych jest duża liczba bezrobotnych lub za wynagrodzeniem znacznie poniżej stawek obowiązujących dotychczas na rynku), sugeruje się rozważanie odmowy zarejestrowania oświadczenia, posługując się wykładnią celowościową przepisów dotyczących rynku pracy.

Ponadto w dniu 29 kwietnia br. do konsultacji społecznych został skierowany projekt zmian obowiązujących przepisów, który, poza wdrożeniem dyrektywy dot. pracy sezonowej cudzoziemców (dyrektywa 2014/36/UE), obejmuje również kwestie minimalizowania ryzyka zaniżania standardów na rynku pracy, w szczególności w związku z pracą krótkookresową. Projekt dostępny jest w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pod adresem <http://www.mpips.gov.pl/bip/projekty-aktow-prawnych/projekty-ustaw/rynek-pracy/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-promocji-zatrudnienia-i-instytucjach-ryнку-pracy-i-niektorych-innych-ustaw/>. W myśl projektowanych przepisów, obecnie funkcjonujące oświadczenia zostaną zastąpione przez dwa nowe typy zezwoleń – na pracę sezonową i krótkoterminową, które będą wydawane przez starostów. Dla obu typów zezwoleń wprowadzono m.in. wymóg porównywalności wynagrodzeń do tych na lokalnym rynku pracy dla prac podobnego rodzaju oraz przesłanka odmowy, w przypadku gdy okoliczności sprawy wskazują na możliwe nadużycia. Nowe rozwiązania zostały korzystnie ocenione m.in. przez związki zawodowe. Planuje się również udostępnianie informacji na temat zezwoleń na pracę odpowiednim służbom, co ułatwi kontrole i przeciwdziałanie zaniżaniu standardów na rynku pracy. Przygotowywane są także zmiany dotyczące agencji zatrudnienia w zakresie dot. cudzoziemców.

Odnosząc się do kwestii znajomości prawa przez cudzoziemców, pragnę poinformować, że od kilku lat ministerstwo przygotowuje i kolportuje materiały informacyjne w językach cudzoziemców uprawnionych do korzystania z procedury uproszczonej, mając na celu podnoszenie świadomości cudzoziemców co do przysługujących im praw.

W ubiegłym roku przygotowano 120 tys. ulotek w języku ukraińskim, w tym roku już 135 tys. Kolejne działania informacyjne planowane są po nadaniu przez Parlament ostatecznego kształtu wspomnianym przepisom dot. zatrudniania cudzoziemców, czyli zapewne w IV kwartale.

Systematycznie doskonalone są również systemy elektroniczne dotyczące zatrudniania cudzoziemców. W ostatnich latach umożliwiono m.in. dostęp do ogólnopolskiej bazy zezwoleń i oświadczeń powiatowym urzędom pracy oraz wojewodom. Ponadto Ministerstwo ogłosiło pod koniec 2015 r. konkurs ze środków europejskich, którego celem jest stworzenie narzędzia pozwalającego cyklicznie oceniać funkcjonowanie uproszczonej procedury dostępu cudzoziemców do rynku pracy, m.in. pod kątem występowania negatywnego wpływu na rynek pracy. Obecnie trwa procedura wyłaniania wykonawcy projektu.

Dodatkowo pod koniec ubiegłego roku Ministerstwo przeprowadziło wśród powiatowych urzędów pracy ankietę, w której poproszono o ocenę wpływu cudzoziemców na lokalny rynek pracy. W ankiecie wzięło udział 95% urzędów. Według przeważającej części urzędów pracy zatrudnianie cudzoziemców ma neutralny wpływ na lokalny rynek pracy (58%). Wpływ pozytywny lub raczej pozytywny odnotowało 22% urzędów, negatywny lub raczej negatywny – 19%, przy czym negatywny dotyczył jedynie nieco ponad 1% odpowiedzi.

Podsumowując, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie bagatelizuje potencjalnego problemu występowania negatywnych zjawiska na lokalnych rynkach pracy, związanych z zatrudnianiem cudzoziemców i podejmuje działania, które mają minimalizować takie ryzyko. Przygotowywane korekty przepisów regulujących zatrudnianie cudzoziemców, muszą również brać pod uwagę interesy polskiej gospodarki, stanowisko partnerów społecznych, w tym przedsiębiorców, oraz uwzględniać zmiany wynikające z pogłębiania się niekorzystnych trendów demograficznych, które już dotykają polski rynek pracy.

Z poważaniem
Jarosław Szwed